

Ion LEAHU

Problematica transnistreană: evoluțiile situației în domeniul securității

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați IDIS „Viitorul”.

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Această publicație este realizată de IDIS „Viitorul” cu suportul financiar al Black Sea Trust for Regional Cooperation. Opiniile aparțin autorilor și nu reflectă punctul de vedere al finanțatorului.

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Sumar

Introducere	5
1. Infracțiunile reflectate în declarațiile Biroului pentru reintegrare a Republicii Moldova în anii 2014-2017	7
2. Condițiile de efectuare a acțiunilor ilegale	10
3. Instrumentele militare ale regiunii transnistrene.....	11
Concluzii: Care ar putea fi soluțiile?.....	13

Introducere

Fenomenul răpirii persoanelor Republicii Moldova de către exponenții structurilor de securitate din regiunea transnistreană constituie un element de insecuritate pentru cetățenii acestui stat. Din păcate, oricât de grav ar fi acest fenomen, trebuie să constatăm că problema răpirilor persoanelor nu a fost un subiect care ar fi provocat discuții aprinse în societate sau o campanie dură în presă. Mai mult chiar, astfel de cazuri erau reflectate prin comunicate modeste de către instituțiile mass-media.

Problema nesoluționării conflictului transnistrean de la încheierea ostilităților militare pe Nistru din 1992 a creat o situație de deprindere în societatea moldovenească privind existența regimului secesionist la est de Nistru și în orașul Bender, a divizării teritoriale și umane a Republicii Moldova și multe alte probleme pe care le generează regimul secesionist. Constatăm că, atât societatea, cât și partidele politice și guvernarea au o reacție neconcludentă față de cazurile grave comise de exponenții acestui regim.

Cel mai important aspect al problemei este că autoritățile centrale nu au elaborat un mecanism de alertă, dar și de prevenire a fenomenului legat de răpirea persoanelor. Cu alte cuvinte, este necesar de a elabora un mecanism pe care autoritățile centrale să-l declanșeze în cazul răpirilor de persoane de către exponenții structurilor de securitate din regiunea transnistreană. De asemenea, acest mecanism ar trebui să servească drept element de prevenire a acestor cazuri pe teritoriul controlat de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova.

Probabil, cazul legat de răpirea lui Iurie Ghervaziuc, fost edil de Bender și fost șef la vamă pe timpul când funcția de „președinte” o deținea Evghenii Șevciuc, a fost cel mai reflectat și mai discutat caz în Republica Moldova.

Această atenție din partea presei și societății poate fi explicată prin circumstanțele misterioase în care s-a fi produs evenimentul. Ne referim la faptul că după mai multe zile de la producerea acestui eveniment, nu au fost foarte clare circumstanțele în care a avut loc acest caz.

Potrivit presei, în special postului „1news.md”, „*la 16 februarie curent pe teritoriul (așa se spune în comunicat) controlat de către autoritățile Moldovei, fostul șef la vama transnistreană, Iurie Gervaziuc, a fost răpit de un grup de necunoscuți și transportat la Tiraspol*”.¹ Făcând referire la un martor ocular, sursa ne comunică, că incidentul ar fi avut loc în raionul Anenii Noi, pe un traseu național. Răpitorii, având ținuta de polițiști ai Republicii Moldova, au oprit vehiculul și au aplicat forța după care l-au imobilizat și l-au dus pe teritoriul Transnistriei. Merită a fi menționat încă un moment. Incidentul s-a produs la 16 februarie 2017, iar prima știre, de la „1news.md” a parvenit doar la 17 februarie. Comunicatele, care au urmat fac referire doar la această sursă.

¹ В Молдове похитили экс-главу таможни Приднестровья, 17-02-2017, 16.28. / <http://1news.md/news/27189-v-moldove-pohitili-eks-glavu-tamozhni-pridnestrovya.html>

Chiar dacă există mai multe necunoscute față de acest caz care urmează a fi clarificat, există mai multe elemente care constată gravitatea acestui fenomen: o persoană a fost răpită pe traseul național, în prezența martorilor oculari, demonstrativ bătută, aruncată în portbagaj, după care a fost dusă într-o direcție necunoscută.

Oricare ar fi atitudinea societății față de această persoană, evidențiem faptul că lui Iurie Ghervaziuc i s-au încălcat grav mai multe drepturi. Menționăm că cazul lui Ghervaziuc nu este nici pe departe unicul de acest gen petrecut în Republica Moldova. Din cauza faptului că asemenea probleme nu se bucură de o mare atenție din presei, lista celor răpiți, maltratați, lipsiți de bunuri și demnitate de către reprezentanții regimului separatist, pe care o propunem atenției este cu mult mai scurtă decât este în realitate.

1. Infracțiunile reflectate în declarațiile Biroului pentru reintegrare a Republicii Moldova în anii 2014-2017

Efectuând o analiză a situației legate de consecințele conflictului transnistrean asupra securității și integrității fizice a persoanelor, constatăm că răpiri ale cetățenilor Republicii Moldova au avut loc, practic, de la declanșarea conflictului armat din 1992. Oamenii au dispărut în mai multe localități: Hâncești, Florești și Rezina. Oricare ar fi fost circumstanțele, acestea erau acte banditești cu aplicarea armelor de foc care încălcau legislația Republicii Moldova.

În cazul răpirii de la Florești, exponenții structurilor de securitate din regiunea transnistreană au prezentat un comunicat pentru presă în care reprezentanții regimului secesionist afirmau, că cei răpiți ar fi complicii unor infracțiuni comise în stânga Nistrului, iar reținerea lor fiind efectuată în conformitate cu „legislația” din regiunea transnistreană. Evidențiem caracterul umilitor pentru Republica Moldova al acțiunilor de așa gen. Astfel de evenimente s-au produs și în Zona de Securitate. Potrivit Comunicatului Comisiei Unificate de Control (CUC), emis în urma reuniunii din 4 decembrie 2014, „la 29 noiembrie la Bender a fost reținut și răpit căpitanul de poliție a Republicii Moldova, Veaceslav Ghenciu, membru al grupului mixt de anchetă în cadrul Inspectoratului de poliție din orașul Bender”.² Ghenciu făcea parte din cei 200 de colaboratori ai organelor de menținere a ordinii publice în orașul Bender, autorizați de CUC (câte 100 din partea Moldovei și a regiunii transnistrene). Problema cea mai mare în acest caz se referă la faptul că răpirea lui Ghenciu nu s-a ales cu anumite consecințe, fiind ignorat statutul înalt al angajatului (membru Grupului operativ ai poliției și miliției) și drepturile la libera circulație în Zona de Securitate.

La 16 martie 2015, un grup de necunoscuți a pătruns în biserica din localitatea Corjova și în muzeul satului, unde, potrivit comunicatului reprezentanței Republicii Moldova în CUC, au comis „acțiuni de profanare”.³ Evident, cazul a rămas neanchetat, iar făptașii nepedeșiți.

La 1 septembrie 2015, tot în localitatea Corjova, colaboratorii structurilor de forță din Transnistria au reținut un grup de jurnaliști al unui post moldovenesc de televiziune care intenționa să reflecte evenimentele legate de începutul noului an școlar la gimnaziul din localitate.⁴ În pofida faptului că jurnaliștii dispuneau de acreditarea Comisiei Unificate de Control, aceștia au fost reținuți pentru efectuarea unor pretinse acțiuni procesuale. Numai după intervenția insistentă a delegației moldovenești în CUC cu formularea cerințelor corespunzătoare, grupul de jurnaliști a

² Cu privire la încălcările grave a mecanismului de pacificare în regiunea transnistreană, 2014-12-05, 15:54. / <http://gov.md/ro/content/cu-privire-la-incalcarile-grave-mecanismului-de-pacificare-regiunea-transnistreana>

³ Referitor la incidentul din Corjova, 2015-03-16, 08:15. / <http://gov.md/ro/content/referitor-la-incidentul-din-corjova>

⁴ Declarația Biroului pentru reintegrare în legătură cu reținerea unui grup de jurnaliști, 2015-09-01, 17:34. / <http://gov.md/ro/content/declaratia-biroului-pentru-reintegrare-legatura-cu-retinerea-unui-grup-de-jurnalisti>

fost eliberat. Lucrul grupului a fost însă zădărnicit, punerea pe post a reportajului planificat de la manifestațiile festive așa și nu a avut loc, iar jurnaliștii au fost nevoiți să se întoarcă la Chișinău.

Potrivit comunicatului Biroului pentru reintegrare, la 2 martie 2016 a avut loc un caz ieșit din comun în satul Varnița, unde datorită acțiunilor prompte și operative, întreprinse de către Inspectoratul de Poliție Bender, a fost curmată tentativa de răpire a unei persoane de către a.n. structuri de forță transnistrene.⁵ Evenimentul s-a produs doar la câteva zile de la ședința CUC din 25.02.2016, în cadrul cărei reprezentanții regiunii transnistrene și-au asumat anumite angajamente, în special, că în timpul evenimentelor consacrate comemorării celor căzuți în conflictul de pe Nistru, în Zona de Securitate nu vor fi întreprinse careva acțiuni cu caracter destabilizator. Deși, conform deciziilor CUC (*procesele verbale nr.166 din 22.02.1995 și nr.452 din 02.06.2002*) și Regulamentului de activitate al Comisiei, observatorii militari urmau necondiționat să se deplaseze la fața locului pentru a documenta incidentul, partea transnistreană a blocat în mod unilateral și sfidător deplasarea acestora și n-a admis investigarea cazului.

Deci, putem constata, că reprezentanții regiunii secesioniste efectuează acte ilegale, dar și împiedică activitatea mecanismelor de documentare din cadrul Forțelor de menținere a păcii, în cazul dat blocând activitatea observatorilor militari. Fără acest procedeu, documentarea de către observatori, subiectul nu poate fi inclus pe agenda CUC, nu poate fi examinat și, respectiv, nu pot fi adoptate deciziile necesare legate de aceste evenimente ilegale.

La 12 iulie 2016, la Dubăsari, a fost comisă reținerea ilegală de către milițienii din această localitate a maiorului N.Teleghin, observator militar din partea Republicii Moldova, căruia i-au fost provocate leziuni corporale și i-a fost deteriorat mijlocul de transport personal.⁶ Cu această ocazie, reprezentanții Chișinăului în CUC au răspândit tuturor delegațiilor o adresare, prin care solicită părții transnistrene să înceteze discreditarea colaboratorilor forțelor mixte de menținere a păcii și să acorde sprijin pentru a recupera daunele aduse, iar către celelalte componente ale CUC s-a intervenit cu apelul de a da o apreciere obiectivă acțiunilor structurilor de forță transnistrene și de a contribui la evitarea situațiilor de acest gen. Este evident, că nimeni nu a intervenit, iar constatările de rigoare n-au fost elaborate, structurile de forță transnistrene fiind în continuare liberi să întreprindă acțiuni de acest gen.

Tot în cadrul ședinței vizate a CUC, delegația Republicii Moldova a difuzat tuturor componentelor Operațiunii de pacificare o adresare, prin care a solicitat explicații părții transnistrene în legătură cu abuzurile reprezentanților structurilor de forță din regiune admise în raport cu inspectorii Serviciului Piscicol al Republicii Moldova. În regiunea satului Țibuleuca și a orașului Râbnici inspectorii serviciului indicat, au fost atacați de un grup de necunoscuți înarmați cu arme ghintuite automate în timp ce intenționau să interzică pescuitul ilegal, braconajul, comis de persoanele vizate. În conformitate cu multiplele decizii ale CUC, dreptul la port-armă ghintuită în Zona de Securitate îl dețin doar forțele de menținere a păcii și reprezentanții organelor de drept în timp de noapte. În oricare alt caz, purtarea armelor automate este considerată încălcarea gravă a normelor operațiunii de pacificare, ce în mod neapărat obligă la efectuarea anchetei și adoptarea deciziilor, care ar exclude asemenea fenomene.

⁵ O nouă provocare a a.n. structuri de forță transnistrene în Zona de Securitate, 2016-03-04, 13:53. / <http://gov.md/ro/content/o-noua-provocare-structuri-de-forța-transnistrene-zona-de-securitate-0>

⁶ Reprezentanții Tiraspolului discreditează activitatea forțelor mixte de menținere a păcii, 2016-07-12, 13:57. / <http://gov.md/ro/content/reprezentantii-tiraspolului-discrediteaza-activitatea-fortelor-mixte-de-mentinere-pacii>

Este evident, că nimic din cele indicate nu a avut loc. Dimpotrivă, partea transnistreană a reacționat printr-un demers la adresa Inspectoratului General al Poliției al MAI, prin care din nou se propunea a revizui oportunitatea amplasării Inspectoratului de Poliție din Bender în acest oraș, precum și legalitatea efectuării activității de serviciu de către colaboratorii de poliție în Raionul cu Regim Sportiv de Securitate din or. Bender, calificând-o drept nefondată și provocatoare.

Este de menționat, în acest sens, că activitatea poliției în or. Bender este consfințită expres în prevederile art.3 al Acordului cu privire la principiile de reglementare pașnică a conflictului armat în regiunea transnistreană a Republicii Moldova din 21.07.1992, precum și de documentele Comisiei Unificate de Control, ce nu pot fi supuse sub nici o formă revizuirii, în mod separat, fără a revizui integral actul dat.

La 4 august 2016, Biroul pentru reintegrare făcut o constatare a fărădelegilor la care sunt supuse în regiunea transnistreană instituțiile preocupate de protecția drepturilor omului.⁷ Potrivit documentului, în adresa Biroului pentru reintegrare continuă să parvină multiple adresări din partea organizațiilor internaționale, prin care acestea își exprimă îngrijorarea în legătură cu provocările cu care se confruntă apărătorii drepturilor omului în regiunea transnistreană, urmare a acțiunilor unilaterale ale reprezentanților structurilor de forță de la Tiraspol: intentarea unor dosare artificiale, persecutarea neîntemeiată a membrilor ONG-urilor de profil, interzicerea accesului în localitățile din stânga Nistrului, includerea acestora în lista persoanelor indeziderabile, crearea diverselor impedimente ce limitează prestarea serviciilor de consiliere juridică a locuitorilor etc.

În apelul organizațiilor internaționale se intervine pe lângă reprezentanții Tiraspolului cu îndemnul de a stopa presiunile exercitate împotriva promotorilor drepturilor omului, de a iniția anchete imediate și imparțiale în toate cazurile de intimidare, încetând urmărirea penală și/sau administrativă în privința acestora.

La 31 ianuarie 2017, inspectoratul de poliție din Bender a anunțat căutarea Marinei Bernevec, născută la Tiraspol, care ar fi dispărut la sosirea sa în aeroportul internațional Chișinău.⁸ Practic, asta e tot ce se cunoaște despre acest caz. Incidentul demonstrează însă alta – nesiguranța cetățenilor care într-o măsură sau alta contactează cu regiunea separatistă.

Exponenții regimului secesionist transnistrean au maină liberă în acțiuni asupra teritoriului pe care îl controlează și, în funcție de situație, și în afara acestuia. Atacurile asupra persoanei (reținerea, arestarea, comiterea leziunilor corporale etc.), cât și asupra bunurilor materiale se comit periodic, demonstrând caracterul de nesiguranță pe care îl emană regimul secesionist pentru cetățenii Republicii Moldova. Putem afirma că nici o categorie de persoane – civili, polițiști, angajați ai forțelor de menținere a păcii (de la observatori militari până la comandant superior) nu sunt protejați de asemenea abuzuri.

⁷ Biroul pentru reintegrare condamnă acțiunile de intimidare și de restricționare a activității promotorilor drepturilor omului în regiunea transnistreană, 2016-08-04, 13:25. / <http://gov.md/ro/content/biroul-pentru-reintegrare-condamna-actiunile-de-intimidare-si-de-restricti-onare-activitatii>

⁸ A dispărut după ce a aterizat în Moldova! O femeie de 33 de ani este căutată de poliție, 26 februarie 2017, 13:28. / http://www.realitatea.md/a-disparut-dupa-ce-a-aterizat-in-moldova-o-femeie-de-33-de-ani-este-cautata-de-poli-ie-foto_53084.html

2. Condițiile de efectuare a acțiunilor ilegale

Regiunea transnistreană este o zonă închisă care nu se supune normelor internaționale existente. Scopul sistemului local de „menținere a ordinii publice” este protejarea regimului; a persoanelor din administrațiile de toate nivelurile; a factorilor financiar-economici care la moment guvernează regiunea. Practic, din 2003, aceste poziții integral sunt susținute de componența Federației Ruse în cadrul Operațiunii de menținere a păcii, iar din 2011 și de contingentul Grupului Operativ de trupe Ruse, dislocate în Transnistria. Evident, în acest teritoriu nu au acces organele de menținere a ordinii constituționale (a Republicii Moldova și internaționale), fapt care constituie o piedică pentru garantarea drepturilor cetățenilor din regiune. O persoană, odată răpită și transferată în spatele multiplelor posturi de control, plasate ilegal în zona de securitate, nu mai poate fi anchetată sau, respectiv, eliberată.

De la un anumit moment și Federația Rusă a renunțat la respectarea normelor de drept în raport cu instituțiile respective a Republicii Moldova și cele internaționale. Moscova n-a dat curs mai multor decizii ale CEDO, cu privire la grave infracțiuni, comise în regiunea transnistreană a Republicii Moldova. Federația Rusă a renunțat categoric să coopereze cu ancheta Republicii Moldova în cazul omorului premeditat din 1 ianuarie 2011 de către santinelă S.Cojuhari (transnistrean de origine, angajat la contingentul Federației Ruse) a cetățeanului Republicii Moldova, Vadim Pisari.⁹

Pentru a reduce pericolul infracțiunilor vizate, pentru a spori gradul de securitate a cetățenilor Republicii Moldova și din exterior (între ei și angajații Misiunii OSCE în Republicii Moldova, care nu sunt admiși în teritoriu pentru exercitarea funcțiilor de serviciu), este necesar de a debloca teritoriul, de a-l face accesibil pentru sistemul de drept constituțional și evident, purtătorii acestui sistem. Regimul secesionist transnistrean nu are motivația de a colabora cu Chișinăul în sensul firesc al acestui termen. Doctrina „suveranității” a „republicii moldovenești nistrene” și izolarea de exterior a teritoriului dat (sindromul cetății asediate) mult timp a servit drept garanție a existenței acestui regim. Evident, structurile separatiste sunt dispuse să colaboreze pe domeniile care reprezintă interes: dotarea instituțiilor medicinale cu echipament modern, acordarea gratuită a serviciilor medicale etc.

La Tiraspol a fost adoptat un concept de la care nu se comit abateri – „suveranitatea garantează securitatea”. Această teză este un paravan pentru fortificarea abuzivă a sistemului de „apărare”, care a devenit deja mult mai costisitor în raport cu modestele capacități ale economiei regionale. Potrivit informației publicate la 22 februarie 2017 de „Novosti Pridnestrovia”, deficitul „bugetar” în 2016 a depășit cu 40% indicii anului 2015.¹⁰ Ianuarie 2017 a adus cifre (probleme) și mai grave. La capitolul „venituri” sunt obținute 110,7 milioane ruble transnistrene (anterior, la calcularea bugetului se utiliza dolarul SUA), pe când cheltuielile constituie 181,87 milioane ruble. Cheltuielile oficiale au atins cifra de 401 milioane ruble, pe când veniturile – doar 247,9 milioane, cu 162 milioane mai puțin. Indiferent de această stare catastrofală a economiei, regimul n-a renunțat nici la o structură de forță, la cantitatea numerică a efectivului.

⁹ Dosarul omorului lui Vadim Pisari va fi examinat în regim de urgență de CEDO, 14 noiembrie 2013. / <https://promolex.md/old/index.php?module=press&cat=0&item=1364&Lang=ro>

¹⁰ Дефицит госбюджета увеличивается, 22/02/2017, 16:43. / <https://novostipmr.com/ru/news/17-02-22/deficit-gosbyudzeta-velichivaetsya>

3. Instrumentele militare ale regiunii transnistrene

Potrivit nu celor mai frecvente estimări, regimul separatist de la Tiraspol și structurile criminale, afiliate acestui, sunt protejate de următoarele formațiuni armate (termenul „paramilitare” nu poate fi aplicat, odată ce funcționarea structurilor respective nu întrunește calitățile respective specifice noțiunii „paramilitar”):

a) Forțele armate, care întrunesc aproximativ 5 mii de persoane (armata națională a Republicii Moldova dispune de un efectiv de aproximativ 6 mii), distribuiți în 4 brigăzi de infanterie (dislocate la Râbnița, Dubăsari, Tiraspol și Bender); o brigadă cu destinație specială (parașutiști, diversioniști, berete „maro”); batalion de tancuri, dotat cu 20 mașini de luptă; 18 sisteme de lansare a rachetelor de tip „Grad” și mai puțin de o sută de piese de artilerie. În ultimii ani efectivul este convocat în serviciu după principiul de contract ne-achitat: activează în apropiere de locul de trai, doar în timpul de lucru, seara mergând la domiciliu. Forma dată de serviciu este aplicată pentru a economisi mijloacele și a evita rapoartele *strastatutale*, frecvente în armata regimului;

b) Serviciul de securitate, dispune de un efectiv de cel puțin 2 mii de persoane. În afară de aparatul central de la Tiraspol, structura întrunește șapte filiale teritoriale, serviciul de grăniceri (detașament, comenduri, pichete, regimentul de rezervă a cazacilor) și batalionul cu destinație specială „Delta” (berete „blue”);

c) Organele de interne. Numeric ar putea atinge cota de 4000 persoane. Structural sistemul întrunește aparatul central și șapte teritoriale. Brigada cu destinației specială „Dnestr” (beretele „negri” și „caro”, dislocată în s. Parcani) face parte din această structură;

d) Structuri armate cu destinație specială echivalente numeric cu un batalion există în componența „ministerului” justiției și a „serviciului vamal”;

e) Grupul operativ de trupe ruse (GOTR) și trupele de menținere a păcii la moment sunt un organism militar, care ar putea fi estimat la 1800-2300 de persoane. Are în dotare mașini blindate, tancuri (pornind de la faptul, că efectivul GOTR a participat în 2016 la competiții între echipele de tancuri în cadrul Forțelor Armate ale Federației Ruse), piese de artilerie, subdiviziuni de lunetiști etc.;

f) Structuri de salvatori militarizați și multiple servicii de pază extra-departamentală.

Structurile militare indicate dispun, în afară de efectivul scriptic, de rezervă instruită, care, regulat, cel puțin odată pe an, este convocată la cantonamente. Acestea și aplicațiile de diferite genuri au devenit regulate și ample aproximativ din 2010, când GOTR a fost transmis în subordonarea Districtului de Vest al Ministerului Apărării al Federației Ruse. Astfel, acest grup a devenit parte componentă a unui district militar ordinar, axat pe anumite scopuri, care vor fi realizate în caz de război. Acest fapt a schimbat în mod cardinal statutul GOTR și a efectivului batalionului de

menținere a păcii. Sarcina dată (menținerea păcii și paza depozitului de la Cobasna) nu mai este principala activitate, doar o acoperire.

Reieșind din comunicatele serviciului de presă al Districtului militar de Vest al Ministerului Apărării al Federației Ruse, militarii ruși, dislocați în Transnistria, au destinație militară, care rezultă din misiunea districtului. Ca urmare, pregătirea militarilor ruși și a celor transnistreni (trageri la țintă din toate tipurile de arme din dotare inclusiv sisteme de artilerie și tancuri, conducerea tancurilor și mașinilor blindate, desantarea aeropurtașilor, traversarea fluviilor) se efectuează în temeiul planului de instruire a Districtului militar de Vest al Ministerului Apărării al Federației Ruse. Evident, regiunea transnistreană nu reprezintă ținta acestor forțe militare. Din 2 martie 2017 Tiraspolul oficial arborează tricolorul Federației Ruse alături de drapelul regiunii secesioniste. Încă un indiciu a alianței.

Republica Moldova practic, nu are cu ce replica mașinii armate dislocate în stânga Nistrului, motiv, din care impunerea prin forță în teritoriu a ordinii publice constituționale, se exclude categoric, inclusiv la nivel de ipoteză. Menționăm acest fapt, odată ce presa transnistreană și cea din Federația Rusă au lansat versiuni, potrivit cărora Republica Moldova de comun acord cu Ucraina, ar intenționa strangularea „republicii separatiste”.¹¹

¹¹ Как Украина и Молдова собираются задушить Приднестровье, 12/03/2017. / <https://tv.pgtrk.ru/news/20170312/54834>; Украина готова помочь Молдавии «вывести» российские войска из Приднестровья, 07 ноя 2016, 17:24. / <https://www.pravda.ru/news/world/formerussr/moldova/07-11-2016/1317551-pridnestrovie-0/>

Concluzii: Care ar putea fi soluțiile?

- *Oportunitățile operațiunii de menținere a păcii la capitolul asigurarea drepturilor omului.* Operațiunea dată a avut unele oportunități, valoarea cărora pentru subiectul discutat, nu este pierdută definitiv.

Problema e în contradicțiile cardinale ale situației: de la 2014 încolo se formează impresia, că guvernarea de la Chișinău a conceput pericolul care îl constituie aflarea în continuare a trupelor armate a Federației Ruse în republică și solicită tot mai frecvent evacuarea acestora. Din alt punct de vedere, anume aceste trupe, ar putea asigura omiterea principalelor surse ce generează pericole de toate felurile – structurile armate transnistrene și posturile acestor în zonă. Este vorba de mai multe prevederi ale Acordurilor din 21 iulie 1992 de la Moscova și din 20 martie 1998 de la Odessa. Primul document în mod expres prescrie evacuarea armatei Federației Ruse din Moldova; excluderea prezenței în Zona de Securitate a structurilor armate ale părților (inclusive a posturilor fixe ale acestora), cu excepția poliției Republicii Moldova și miliției Transnistrene.

La fel nu sunt realizate principalele înțelegeri, fixate în Acordul din 20 martie 1998 de la Odessa, potrivit căruia, urmau a fi lichidate posturile fixe ale trupelor de menținere a păcii și toate posturile ale structurilor de forță a părților implicate în conflict, plasate fără acordul CUC.

Teoretic, Chișinăul ar putea întreprinde o tentativă de a utiliza aceste oportunități. În cadrul formatului „5+2” ar trebui de propus revenirea la examinarea acestor documente (acordurile din 1992 și din 1998) anume cu scopul de a le utiliza pe deplin potențialul existent și la moment nevalorificat. Modalitatea realizării acestui plan necesită examinări profunde, odată ce este evident, că Moscova ar putea accepta o asemenea propunere doar în schimbul unor concesiuni serioase. O asemenea concesiune ar putea fi acordul Chișinăului de a nu aborda aspectul evacuării trupelor armate ale Federației Ruse din Moldova timp de trei ani în schimb la realizarea deplină a prevederilor mai sus indicate.

Conștientizând, că actualele relații între Federația Rusă și Republica Moldova sunt de o natură, care practic, exclude perspectivele realizării celor propuse, le prezentăm ținând cont de dinamica actualității.

- *Și Moscova, și regimul de la Tiraspol sunt puternic dependenți de relațiile comerciale cu Occidentul, în special cu UE.* La rândul său, statele democratice, care de-facto și constituie Uniunii Europene, sunt destul de sensibile la problemele respectării dreptului omului, securității persoanei, eficienței sistemului existent de drept.

Republica Moldova ar putea declanșa un proces interminabil de atac la adresa Moscovei și Tiraspolului, solicitând implicarea organismelor internaționale abilitate și a statelor democratice în apărarea drepturilor cetățenilor în Republica Moldova (Transnistria). Practic, asta ar fi un prim pas spre formarea unor structuri internaționale, abilitate cu dreptul de a monitoriza implicarea regimului transnistrean și militarilor Federației Ruse în acțiuni ilegale și, la fel, disponibilitatea

acestora de a colabora cu organele constituționale a Republica Moldova pentru evidențierea și combaterea infracțiunilor vizate.

- *Noi nu examinăm intenționat varianta colaborării directe a organelor de menținere a ordinii publice din Republica Moldova cu cele transnistrene, din următoarele considerente.* La 14 august 1992, CUC (protocolul nr.15 din data indicată) a adoptat Regulamentul provizoriu cu privire la principiile activității organelor de menținere a ordinii publice în zonele cu regim de securitate sporit.

Ulterior, documentul a fost sistat de către Chișinău, în detrimentul faptului că el permitea realizarea unor acțiuni comune, cum ar fi schimbul de informații etc. Însă, prin acest document Republica Moldova practic recunoștea separarea statului, existența unor organe de drept paralele, care activează în baza propriilor legi pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, coordonarea activității a organelor de drept nu poate fi examinată sub acest aspect.

- *Se cunoaște, pe cât de bolnăvicios reacționează administrația de la Kremlin la demascarea activităților acesteia în favoarea regimului separatist.* Chișinăul ar putea recurge la utilizarea instrumentului informațional, furnizând partenerilor de dezvoltare informații referitor la încălcarea drepturilor omului în regiune sau de către reprezentanții regimului.
- *Gravitatea crimelor comise de structurile armate transnistrene sau cu protecția acestora, sugerează că și măsurile de reacție ar putea fi la fel de dure.* Moldova dispune de mai multe manivele, aplicarea cărora ar putea avea efecte serioase. Este vorba de relațiile comerciale atât bilaterale, cât și cele efectuate de agenții economici din regiune cu exteriorul. Noi nu putem indica partenerilor să renunțe la admiterea mărfii transnistrene pe piețele sale, însă Republica Moldova ar putea în sfârșit să familiarizeze opinia publică referitor la caracterul criminal ai acestui regim.

Evident, că cel mai eficient argument la acest capitol ar fi fost deciziile unor instanțe internaționale, cum ne-a indicat în 2004 angajații baroului de avocați din orașul New-York. Dar, o altă soluție nu există. Dacă fără explicații retragem licența la exportul mărfurilor asociației „KVINT”, ar putea să apară anumite probleme pentru administrația de la Chișinău. Dar, dacă arătăm că „KVINT-ul” prin livrările la visteria transnistreană susține un regim secesionist, criminal, antiuman, acest fapt ar putea influența regimul separatist. Asta ar provoca o cu totul altă abordare. Proprietarii de întreprinderi ar avea de ales între a susține regimul și a pierde piețele de desfacere.

- *În arhivele instituțiilor statale se mai păstrează documente, care demonstrează că regimul criminal transnistrean de la fondare a participat la diferite acțiuni ilegale,* cum ar fi puciul de la Moscova din 1993, rebeliunile din Caucaz, războiul din fosta Iugoslavie. Că și în prezent, o mare parte din venitul regiunii este alocat structurilor militare, în pofida nivelului mizer de trai a populației.

Multiplele fapte, de care am vorbit (atac la persoane, răpiri, maltratări, interzicerea activității structurilor de protejare a drepturilor omului) de utilizat pentru a demonstra caracterul regimului și necesitatea măsurilor de izolare al acestuia pentru urgentarea schimbărilor democratice. La prima etapă, pentru admiterea controlului internațional în formă de o operațiune de pacificare, efectuată de poliția internațională.

